10 kop.

Arkadi Gaidar

SININE TASS

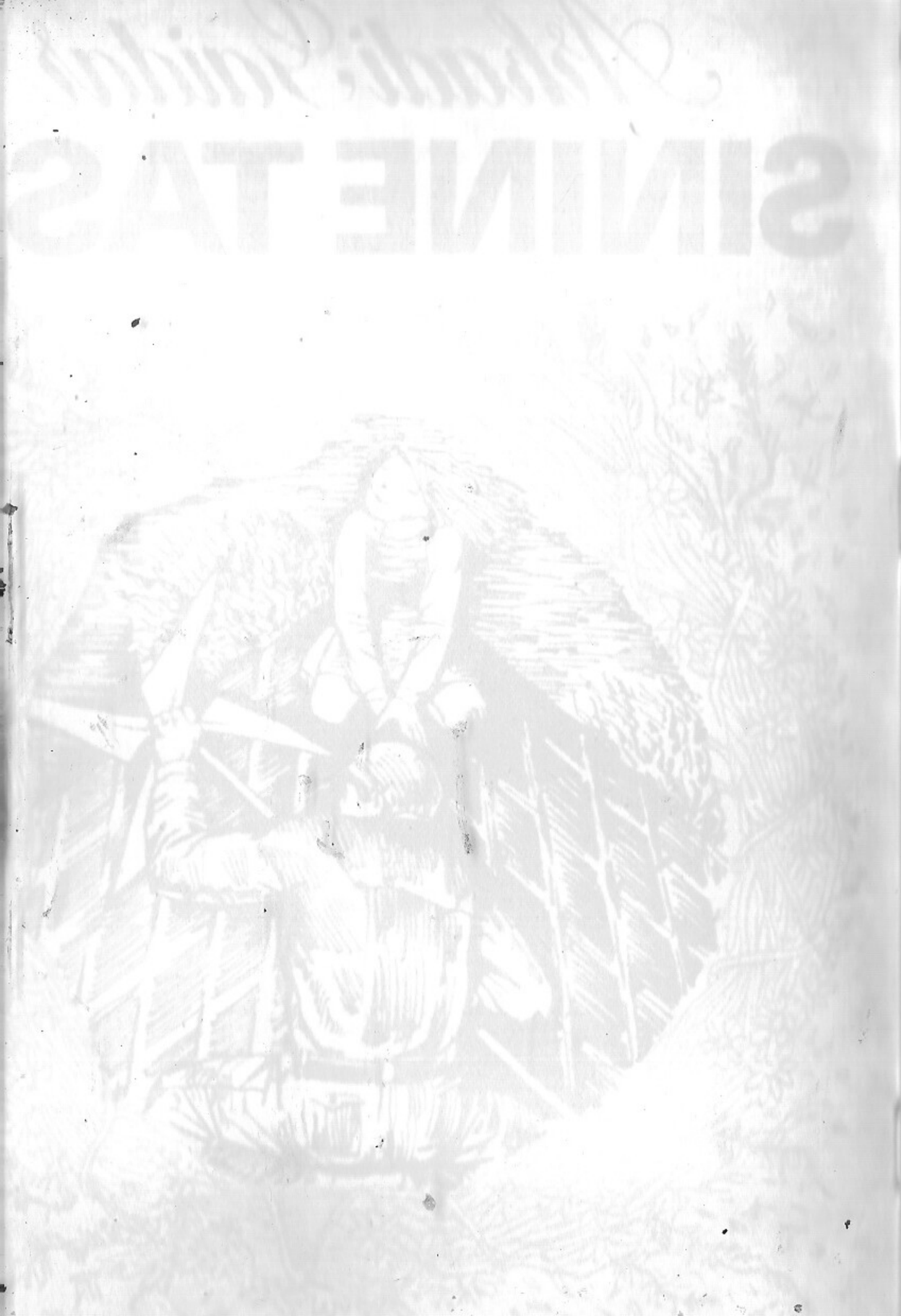

Arkadi Gaidar

SININE TASS

TALLINN · KIRJASTUS „EESTI RAAMAT" · 1986

V-2
G 04
II—III

Tekst raamatust:
Arkadi Gaidar
Jutustusi II
1961
Eesti Riiklik Kirjastus
Tallinn

TÕLKINUD LAINE SOE

ILLUSTREERINUD JÜRI PALM

4803010102—168
901(15)—86 283—86

© Illustratsioonid. Kirjastus „Eesti Raamat", 1986

Mina olin siis kolmekümne kahe aastane, Marusja kahekümne üheksane, meie tütar Svetlana aga kuue ja poole aastane.

Ma sain puhkuse alles suve lõpul ja me üürisime viimaseks soojaks kuuks Moskva lähedal suvila.

Meie Svetlanaga kavatsesime kalu püüda, supelda, metsas seeni ja pähkleid korjata. Kuid meil tuli hoopis hoovi pühkida, kõdunenud tarasid parandada, nööre üles tõmmata, tugesid ja naelu taguda.

See kõik tüütas meid varsti, Marusja aga mõtles välja üha uusi ja uusi töid — nii enda kui meie jaoks.

Alles kolmanda päeva õhtuks oli lõpuks kõik tehtud. Ja kui me parajasti kolmekesi seadsime end jalutuskäigule, tuli Marusja poole ta sõber — polaarlendur.

Nad istusid kaua aias kirsipuude all. Meie Svetlanaga läksime õue kuuri juurde ja hakkasime pahameele pärast puust tuuleveskit meisterdama.

Kui pimenes, hüüdis Marusja, et Svetlana piima jooks ja magama heidaks, ise läks lendurit jaama saatma.

Minul hakkas ilma Marusjata igav ja ka Svetlana ei tahtnud üksinda tühjas majas magada.

Me võtsime sahvrist jahu. Valasime sellele keeva vett — tuli välja kliister.

Kleepisime sileda tuuleveski üle värvilise paberiga, silusime selle hästi tasaseks ja ronisime läbi tolmuse pööningu katusele.

Istusime kaksiratsa katusele. Siit ülevalt oli näha, kuidas naabriaias rõdu juures suitses samovaritoru. Rõdul istus lombakas vanamees balalaikaga ja tema ümber sagisid lapsed.

Siis hüppas tagakojast välja paljajalgne küürus vanaeit. Ta ajas lapsed minema, sõimas vanamehe läbi, haaras nartsu ja hakkas taguma samovari ülemist osa, et samovar rutem keema läheks.

Me naersime ja mõtlesime: kui nüüd tuul tõuseb, hakkab meie kärme tuuleveski tiirlema ja surisema; kõikidest õuedest jooksevad lapsed meie maja juurde kokku. Nii saame meiegi seltsi.

Homme aga mõtleme veel midagi välja.

Võib-olla kaevame sellele konnale, kes meie aias rõske keldri juures elab, sügava koopa.

Võib-olla palume Marusjalt jämedat lõnga ja laseme õhku tuulelohe — kõrgemale silotornist, kõrgemale kollastest mändidest ja kõrgemale isegi sellest harksaba-kullist, kes täna terve päeva pererahva kana ja kodujänesepoegi luuras.

Aga võib-olla istume homme varahommikul paati — mina aerude juurde, Marusja tüüri taha, Svetlana reisijaks — ja sõuame jõge mööda sinna, kus asub, nagu räägitakse, suur mets, kus kasvab kaldal kaks õõnsat kaske, mille alt naabritüdruk eile kolm ilusat puravikku leidis. Kahju ainult, et need kõik olid lõssitanud.

Äkki tõmbas Svetlana mind varrukast ja ütles:

„Vaata, isa, vist meie ema tuleb, ja me võime praegu sinuga õrelda saada."

Ja tõesti, mööda teerada, piki tara, tuli meie Marusja, meie aga olime mõelnud, et ta niipea tagasi ei tule.

„Lase kummargile," ütlesin ma Svetlanale. „Võib-olla ta ei märkagi."

Kuid Marusja märkas meid kohe, tõstis pea ja hüüdis:

„Milleks te, kõlvatud inimesed, katusele ronisite? Väljas on juba niiske. Svetlanal on ammu magamisaeg. Küllap te rõõmustasite, et mind kodus ei ole, ja olite valmis kas või südaööni vallatust tegema."

„Marusja," vastasin mina, „meie ei vallatle, me lööme tuuleveskit siia kinni. Oota veidi, meil on veel ainult kolm naela üüa."

„Homme lööte," kamandas Marusja. „Praegu aga ronige alla, või ma saan päris pahaseks."

Vahetasime Svetlanaga pilke. Nägime, et meie lood olid halvad. Võtsime kätte ja ronisime alla. Marusja peale aga olime pahased.

Ja kuigi Marusja tõi Svetlanale jaamast suure õuna ja mulle paki tubakat, solvunud olime ikkagi.

Niiviisi solvunult uinusimegi.

Hommikul juhtus uus lugu! Niipea kui ärkasime, tuli Marusja ja küsis:

„Tunnistage parem üles, võrukaelad, et lõhkusite sahvris mu sinise tassi ära!"

Mina polnud tassi lõhkunud. Ja ka Svetlana ütles, et tema ei lõhkunud. Vaatasime teineteisele otsa ja mõtlesime mõlemad, et seda asja ajab Marusja juba täiesti asjatult meie peale.

Kuid Marusja ei uskunud meid.

„Tassid pole elusad," ütles ta, „jalgu neil ei ole. Põrandale hüpata nad ei oska. Aga peale teie kahe ei käinud eile keegi sahvris. Lõhkusite ära, ja ei tunnista üles. Häbi, sõbrad!"

Pärast hommikusööki seadis Marusja end äkki valmis ja läks linna, meie aga istusime maha ning jäime mõttesse.

Säh sulle paadisõitu!

Akendest paistis sisse päike. Liivasel teel hüplesid varblased. Kanapojad käisid läbi vitstest punutud tara tänavale ja tänavalt tagasi õue tagasi. Meil aga polnud sugugi lõbus.

„Mis siis ikka!" laususin ma Svetlanale. „Katuselt aeti meid maile alla. Petrooleumipurk võeti meilt hiljuti ära. Mingisuguse tassi eest tõreldi ilmaasjata. Kas niisugune on siis hea elu?"

„Muidugi,," ütles Svetlana, „elu on päris paha."

„Võta õige, Svetlana, ja pane endale oma roosa kleit selga. Võtame ahju tagant minu matkakoti, paneme sinna sinu õuna, minu tubaka, tikud, noa, saia ja läheme sellest majast minema, kuhu jalad viivad."

Svetlana mõtles pisut ja küsis:

„Aga kuhu su jalad viivad?"

„Nad viivad, Svetlana, sellele kollasele lagendikule, kus sööb perenaise lehm. Lagendiku taga, ma tean, on hanetiik, siigi taga vesiveski ja veski taga mäel kasesalu. Aga mis seal mäe taga on, seda ma enam ei tea."

„Hea küll," nõustus Svetlana, „võtame leiva, õuna ja tubaka, ainult sa võta veel jäme kepp kaasa, sest kuskil sealpool kandis elab hirmus koer Polkan. Poisid rääkisid mulle, et ta pidi ühe peaaegu surnuks purema."

Nii me tegimegi.

Panime kotti, mis vaja oli, sulgesime kõik viis akent, lukustasime mõlemad uksed ja pistsime võtme trepi alla.

„Hüvasti, Marusja! Sinu tassi me siiski katki ei teinud."

Läksime väravast välja, vastu tuli piimanaine:

„Piima läheb?"

„Ei, vanaemake! Meile ei ole enam midagi vaja!"

„Piim on mul värske, hea, oma lehmalt," solvus piimanaine. „Tulete tagasi, kahetsete."

Ta kolistas oma külmade piimanõudega ja läks edasi. Kus siis tema võis aimata, et me läheme kaugele ja võib-olla ei tulegi tagasi.

Keegi ei aimanud seda. Jalgrattal sõitis mööda päevitunud poisike. Sammus mööda, arvatavasti metsa seenile, tüse onu spordipükstes, piip suus. Möödus linalakk tütarlaps suplusest märgade juustega. Aga me ei kohanud ühtegi tuttavat.

Läbi juurviljaaedade jõudsime tulililledest kollasele lagendikule, võtsime sandaalid jalast ja läksime paljajalu mööda sooja teerada üle aasa otse veski poole.

Läheme, läheme ja korraga näeme, et veski poolt tormab meile kõigest väest vastu üks inimene. Ta on kummargil, remmelgapõõsaste tagant aga lendavad talle selga mullakamakad.

Meile näis see veidrana. Mis see on? Svetlanal on terased silmad, ta peatus ja sõnas:

„Mina tean, kes jookseb. See on üks poiss, Sanka Karjakin. Ta elab selle maja juures, kus kellegi sead tomatipeenardesse ronisid. Ta ratsutas alles eile meie suvila ees võõra kitse seljas. Mäletad?"

Sanka jooksis meieni, jäi seisma ja kuivatas kägarasse surutud sitsirätiga oma pisaraid. Meie küsisime temalt:

„Mispärast sa, Sanka, kõigest väest tormasid ja mispärast sulle põõsaste tagant mullakamakad järele lendasid?"

Sanka pööras kõrvale ja lausus:

„Vanaema saatis mind kolhoosipoest soola tooma. Veskis aga istub pioneer Paška Bukamaškin ja tahab mulle naha peale anda."

Svetlana vaatas teda. Küll on lugu!

Kas siis Nõukogudemaal on olemas niisugune seadus, et kui inimene jookseb kolhoosipoest soola tooma, kedagi ei puuduta, kellegagi tüli ei nori, et siis võib talle äkki asja eest, teist taga naha peale anda?

„Tule meiega, Sanka," ütles Svetlana. „Ära karda. Meil on üks tee ja me astume sinu eest välja."

Läksime kolmekesi läbi tiheda remmelgavõsastiku.

„Seal ta on, see Paška Bukamaškin," ütles Sanka ja taganes.

Me nägime veskit. Veski juures oli vanker. Vankri all lebas karvane, üleni takjanuppe täis koeranäss. Ta oli avanud ühe silma ja vaatas, kuidas vilkad varblased nokkisid liivale puistatud teri. Liivahunnikul aga istus särgita Paška Bukamaškin ja näris värsket kurki.

Paška nägi meid, kuid ei kohkunud, vaid viskas kurgiotsa koerale ja ütles kellelegi vaatamata:

„Võta!... Šarik... Võta!... Näe, tuntud fašist, valgekaartlane Sanka tuleb. Oota, neetud fašist! Küll me veel näitame sulle!"

Paška sülgas kaugele liiva sisse. Koeranäss hakkas urisema. Kohkunud varblased lendasid sädistades puu otsa. Meie Svetlanaga aga astusime selliseid sõnu kuuldes Paškale lähemale.

„Oota, Paška," ütlesin mina. „Võib-olla sa eksid? Mis fašist ja valgekaartlane ta siis on? Ta on ju lihtsalt Sanka Karjakin, kes elab selle maja juures, kus kellegi sead võõrasse aeda tomatipeenardesse ronisid."

„Ikkagi on valgekaartlane," kordas Paška kangekaelselt. „Kui ei usu, siis võin jutustada teile kogu ta loo, kui soovite."

Meie Svetlanaga tahtsime väga teada kogu Sanka lugu. Istusime palkidele. Paška meie vastu. Koeranäss heitis meie jalge ette murule. Ainult Sanka ei istunud, ta läks vankri taha ja hüüdis sealt vihaselt:

„Jutusta siis juba kõik! Ja seda jutusta ka, kuidas ma vastu kukalt sain. Arvad, et vastu kukalt ei ole valus? Võta ja koputa endale!"

„Saksamaal on olemas linn Dresden," ütles Paška rahulikult, „sellest linnast põgenes fašistide eest üks tööline, juut. Põgenes ja sõitis meile. Temaga koos tuli tüdruk, Berta. Mees ise töötab nüüd selles veskis, aga Berta mängib meiega. Ainult praegu jooksis ta külasse piima järele. Noh, nõnda, üleeile mängisime me siisikest: mina, Berta, see seal — Sanka, ja veel üks asulast. Berta lõi kepiga siisikest ja andis kogemata sellelesamale Sankale vastu kukalt või..."

„Lõi otse lagipähe," ütles Sanka vankri tagant. „Mul hakkas pea undama, tema aga naerab veel."

„Noh nii," jätkas Paška, „ta koputas sellele Sankale siisikesega vastu pealage. Sanka tormas talle algul rusikatega kallale, pärast aga rahunes. Panj kobrulehe pähe ja mängis jälle meiega. Hakkas ainult pärast seda võimatult sohki tegema. Võtab ja astub ülearuse sammu, ja sihib siisikesega otse linna."

„Valetad, valetad," hüppas Sanka vankri tagant välja. „Sinu koer tõukas ninaga, ja siisike veereski."

„Aga sina ei mängi koeraga, vaid meiega. Oleksid võtnud ja pannud siisikese kohale. Noh nii. Tema viskas siisikest, aga kui Berta kepiga andis, siis lendas see siisike otse teise väljaku otsa nõgestesse. Meile tegi nalja, aga Sanka oli vihane. Arusaadav, et tal polnud tahtmist siisikesele nõgestesse järele joosta. Ronis üle tara ja karjus sealt: „Tola, juudiplika! Et sa oma Saksamaale tagasi kaoksid!" Berta saab „tolast" vene keeles juba aru, aga „juudiplikast" ei saa veel kuidagi. Ta tuli minu juurde ja küsis: „Mis see juudiplika on?" Minul aga oli halb öelda. Mina hüüdsin: „Ole vait, Sanka!" Tema aga karjub kiuste üha valjemini. Mina talle üle tara järele. Tema — põõsaisse. Nii ta kaduski. Tulin tagasi, vaatasin: kepp vedeleb murul. Berta istub nurgas palkidel. Hüüdsin: „Berta!" Tema ei vastanud. Läksin ta juurde ja nägin: ta silmis olid pisarad. Tähendab, ta taipas ise. Võtsin siis maast kivi, pistsin taskusse ja mõtlesin: „Noh, oota, neetud Sanka. Siin pole sul Saksamaa. Sinu fašismiga me tuleme isegi toime!"

Me vaatasime Sankat ja mõtlesime: „Noh, vennas, sinuga on lugu halb. Isegi kuulata vastik. Ja meie veel tahtsime sinu eest välja astuda."

Ma tahtsin parajasti seda öelda, kui veski äkki võpatas, hakkas mürisema ja vees lõi tiirlema puhanud ratas. Veski

aknast hüppas välja üleni jahune ja hirmust segane kass. Unisena ei tabanud ta märki ja kukkus tukkuvale Šarikule otse selga. Šarik kiunatas ja hüppas üles. Kass kargas puu otsa, varblased puu otsast katusele. Hobune tõstis koonu üles ja tõmbas vankrit. Kuurist vaatas välja keegi sassis juustega, jahust hall onu, kes ei saanud asjast aru ja hakkas pika piitsaga ähvardama vankrist eemale hüpanud Sankat.

„No-noh... vaata, ära tembuta, muidu annan sulle kohe naha peale!"

Svetlana puhkes naerma ja tal hakkas kuidagi kahju sellest õnnetust Sankast, kellele kõik tahtsid naha peale anda.

„Isa," ütles ta mulle. „Aga võib-olla ta polegi fašist? Ehk ta on lihtsalt rumal?" küsis Svetlana ja vaatas hellalt poisile näkku.

Vastuseks Sanka ainult turtsatas vihaselt, raputas pead, nohises ja tahtis midagi öelda. Aga mis seal ikka rääkida, kui ise kõiges süüdi oled, ja rääkida pole, tõtt öelda, midagi.

Siis jättis Paška koeranäss äkki kassi peale haukumise järele, pöördus põllu poole ja ajas kõrvad kikki.

Kuskil metsatuka taga plaksatas lask. Teine. Seejärel veel ja veel.

„Lähedal on lahing!" hüüdis Paška.

„Lähedal on lahing," ütlesin ka mina. „Need on püssipaugud. Aga kas te kuulete? See on kuulipilduja tärin."

„Aga kes kellega sõdib?" küsis Svetlana väriseval häälel. „Kas siis on juba sõda?"

Esimesena hüppas püsti Paša. Tema järel tormas koer. Mina haarasin Svetlana kätele ja jooksin ka metsatuka poole.

Me ei jõudnud poolt teedki ära joosta, kui kuulsime selja tagant kisa. Pöördusime ümber ja nägime Sankat.

Ta oli käed üles tõstnud, et teda rutem märgataks, ja tormas otse üle kraavide ja küngaste meie poole.

„Ennäe, hüppab nagu kits!" pomises Paška. „Aga millega see tola pea kohal vehib?"

„Ta pole tola. Ta toob mu sandaale!" hüüdis Svetlana rõõmsalt. „Ma unustasin nad palkidele, tema leidis need üles ja toob ära. Võiksid temaga ära leppida, Paška!"

Paška tõmbus mossi ega vastanud midagi. Me ootasime Sankat, võtsime ta käest Svetlana kollased sandaalid ja nüüd läksime juba neljakesi, koos koeraga, läbi salu lagendiku poole.

Meie ees laius künklik, põõsaisse kasvanud väli. Oja kaldal näris rohtu vaia külge seotud kits, kelle kaelas kõlises plekkkellake. Taevas lendas sujuvalt üksik harksabakull. Ja see oligi kõik. Rohkem polnud sel väljal kedagi ega midagi.

„Kus siin see sõda on?" küsis Svetlana kannatamatult.

„Kohe vaatan," ütles Paša ja ronis kännu otsa.

Ta seisis kaua, kissitas päikeses silmi ja varjas neid peopesaga. Ja kes teab, mida ta seal nägi, ainult Svetlanat tüütas potamine ära ja ta läks ise rohus takerdudes sõda otsima.

„Rohi on kõrge, aga mina madal," kaebas Svetlana kikivarvule tõustes. „Ja ma ei näe üldse."

„Vaata jalge ette, ära puuduta juhet," kostis ülalt vali hääl.

Paška lendas silmapilkselt kännult maha. Sanka hüppas kohmakalt kõrvale. Svetlana aga sööstis minu juurde ja haaras mul tugevasti käest.

Me taganesime pisut ja nägime, et otse meie kohale, üksiku puu tihedaisse okstesse, oli peitunud punaarmeelane.

Püss rippus tema kõrval oksal. Hoides ühes käes telefonitoru, vaatas ta musta läikiva binokliga üksisilmi kuskile tühja välja kõrvale.

Me ei jõudnud veel sõnagi lausuda, kui eemal lajatas kohutav suurtükkide kogupauk, mille mürin veeres nagu pikseärgatus kõikjale laiali. Maa jalge all vappus. Meist eemal tõusis välja kohale terve pilv musta tolmu ja suitsu. Kits hüppas üles nagu pöörane ja tõmbas enda niineköie otsast lahti. Harksabakull aga tegi all tiiru ja kihutas kiiresti-kiiresti tiibu lehvitades minema.

„Fašistide lood on halvad!" ütles Paška valjusti ja vaatas Sankale. „Näe, kuidas meie patareid neid peksavad."

„Fašistide lood on halvad," kordas kähisev hääl nagu kaja.

Ja me nägime, et põõsaste all seisab halli habemega vanamees.

Vanamehel olid võimsad õlad. Käes hoidis ta rasket okslikku keppi. Tema jalge ees seisis kõrge sagris karvaga koer ja paljastas hambaid Paška Sarikule, kes oli saba sorgu lasknud.

Vanamees kergitas tohutu laia õlgkübarat, kummardas tähtsalt algul Svetlanale, seejärel meile kõigile. Siis pani ta kepi rohule, võttis kõvera piibu, toppis selle tubakat täis ja hakkas süütama.

Ta süütas kaua, kord vajutades tubakat sõrmega, kord segades seda naelaga justkui roobiga ahjus.

Lõpuks hakkas piip põlema, ja siis ähkis ja suitsetas vanamees nii, et puu otsas istuv punaarmeelane aevastama ja köhima hakkas.

Siis hakkas patarei uuesti mürisema ja me nägime, et tühi ning vaikne väli elavnes korrapealt, muutus kärarikkaks ja hakkas liikuma. Põõsaste, küngaste, kraavide ja mätaste tagant — kõikjalt hüppasid välja punaarmeelased, laskevalmis püssid käes.

Nad jooksid, hüppasid, kukkusid, tõusid uuesti. Nad lähenesid, liitusid, neid sai ikka rohkem ja rohkem; tohutu hulgana tormasid nad hurraahüüete saatel täägivõitlusse lauge kõrgendiku harjale, kus hõljus veel tolmu- ja suitsupilv.

Siis jäi kõik vaikseks. Kõrgendikul hakkas lippudega vehkima meile vaevu märgatav signalist. Sõjapasun puhus lõpusignaali. Puunaarmeelane-vaatleja ronis puu otsast alla, murdes oma raskete saabastega oksi. Ta silitas kiiresti Svetlana pead, pistis talle kätte kolm läikivat tammetõru ja jooksis kiirustades minema, kerides kaablirullile peenikest telefonijuhet.

Sõjaline õppus oli lõppenud.

„Noh, nägid?" ütles Paška etteheitvalt ja müksas Sankat küünarnukiga. „Sõda pole mõni meelakkumine. Seal lüüakse teil kiiresti kuplid maha."

„Küll kuulen ma imelikke asju," ütles habemik vanamees ja liikus ettepoole. „Näha, et olen kuuskümmend aastat ära elanud, aga mõistust pole endale pähe saanud. Mitte millestki ei saa aru. Seal mäe all on meie kolhoos „Koit". Need ümberringi on meie põllud: kaer, tatar, hirss, nisu. Seal jõel on meie uus veski. Aga seal metsatukas meie suur mesila. Ja mina olen selle kõige peavalvur. Olen näinud sulisid, püüdnud hobusevargaid, aga et minu maa peale oleks ilmunud kas või üks fašist — seda pole veel kordagi juhtunud. Tule minu juurde. Sanka — kardetav mees. Las ma vähemalt vaatan sind. Pea ometi, pea, korista ila ja puhi nina puhtaks. Mul on niigi hirm sind vaadata."

Pilkav vanamees lausus kõike seda tõttamata ja vaatas uudishimulikult kulmupuhmaste alt hämmastunud ning silmi pungitavat Sankat.

„See pole tõsi!" hüüdis solvunud Sanka ja tõmbas ninaga. „Ma pole fašist, ma olen täitsa nõukogude inimene. Ja Berta pole enam ammu pahane ning hammustas eile minu õuna küljest ühe poole. See Paška ässitab kõiki poisse minu kallale. Riidleb, ise aga näppas minult vedru ära. Kui mina olen fašist, siis ka vedru oli fašisti oma. Tema aga tegi sellest oma koerale mingi kiige. Ma ütlesin talle: „Lepime ära, Paška." Tema aga vastas: „Enne annan sulle naha peale, siis lepime.""

„Ilma naha peale andmata on vaja leppida," ütles Svetlana veenvalt. „Tuleb võtta teineteisel väikesest sõrmest kinni, sülitada maha ja öelda: „Tüli mitte kunagi, rahu, rahu alati." Nuh, tehke nii. Ja sina, peavalvur, kärata oma kohutava koera peale, et ta meie väikest Šarikut ei hirmutaks."

„Tagasi, Polkan!" hüüdis valvur. „Heida maha ja ära omasid puutu!"

„Ah vaat, kes see on! Siin ta ongi, see Polkan-hiiglane, ässiskarvaline ja pikakihvaline."

Svetlana seisis pisut, keerutas end ringi, astus lähemale ja ähvardas sõrmega.

„Mina olen ka oma, ja omasid ära puutu."

Polkan vaatas: Svetlanal olid selged silmad, käed lõhnasid ohu ja lillede järele. Koer liputas saba. Sankal ja Paškal hakkas kade, nad lähenesid ja palusid ka:

„Meie oleme ka omad, ja omasid ära puutu!"

Polkan vedas kahtlustavalt ninaga — kas ehk ei lõhna kaalad poisid porgandite järele kolhoosi juurviljaaedadest? Ent siis kihutas nagu kiuste teerajal mööda vallatu varss, keerutas üles tolmu. Polkan aevastas ega jõudnudki selgusele. Puutuda ta ei tahtnud, aga saba ka ei liputanud ja silitada ka ei lasknud.

„Meil on aeg minna," taipasin ma äkki. „Päike juba kõrgel, tõenäoliselt on keskpäev. Oh, kui palav!"

„Nägemiseni!" jättis Svetlana kõigiga kõlavalt hüvasti. „Me läheme jälle ära kaugele."

„Nägemiseni!" vastasid juba leppinud poisid sõbralikult. „Tulge kaugelt jälle meie juurde."

„Nägemiseni," naeratas valvur. „Ma ei tea, kuhu te lähete või mida otsite, ainult teadke: kõige halvem koht minu jaoks kaugel on vasakul jõe ääres, kus asub meie vana külakalmistu. Aga kõige parem koht kaugel — see on paremal, üle aasa, üle jäärakute, kus on karjäär; edasi läbi metsa, et sohu ei satuks. Seal, järve ääres, laiub suur männimets. Selles on seeni ja lilli ja vaarikaid. Järve kaldal on maja. Majas elavad mu tütar Valentina ja ta poeg Fjodor. Kui sinna juhtute, viige minu poolt neile terviseid."

Kummaline vanamees kergitas kübarat, vilistas koera, pahvis piipu ja hakkas sammuma kollase hernepõllu poole, jättes enda taha laia vöödi paksu suitsu.

Vaatasime Svetlanaga teineteisele otsa: milleks minna nukrale kalmistule! Võtsime käest kinni ja pöördusime paremale, kõige paremasse kaugel asuvasse kohta.

Läksime üle aasade ja laskusime jäärakuisse.

Nägime, kuidas inimesed tassisid mustadest sügavatest aukudest kivi, mis oli valge nagu suhkur. Ja polnud mitte ühtki kuskile vedelema jäänud kivikest. Nad olid juba terve mäe kokku ajanud. Rattad aga aina pöörlesid, kärud nagisesid. Ja ikka veel veeti. Ja ikka kuhjati.

Oli näha, et maa all on palju igasuguseid kive peidus.

Svetlanal tuli tahtmine maa alla vaadata. Ta lamas kaua kõhuli ja vaatas musta auku. Kui ma ta jalgupidi ära tirisin, jutustas ta, et oli algul ainult pimedust näinud. Siis aga nägi ta maa all mingisugust musta merd. Ja keegi käratses ning vähkres selles meres. Vististi kahe sabaga haikala: üks saba ees, teine taga. Ja veel viirastus talle Koletis kolmesaja kahekümne viie jalaga. Ja ühe kuldsilmaga. Koletis istus ja undas.

Ma vaatasin kavalalt Svetlana poole ja küsisin, kas ta ei näinud seal ühtlasi ka laeva kahe korstnaga, halli ahvi puu otsas ja valget karu jääväljal.

Svetlana mõtles, tuletas meelde. Jah, tõepoolest, ka seda oli ta näinud.

Ähvardasin teda sõrmega: oi, kas ta ehk ei valeta?

Tema aga puhkes vastuseks naerma ja pistis jooksma, kuidas jalad võtsid.

Läksime kaua, peatusime sageli, puhkasime ja noppisime lilli. Hiljem, kui kandmine ära tüütas, jätsime kimbud teele.

Ma viskasin ühe kimbu eidekesele vankrisse. Algul eideke kohkus, ei saanud asjast aru ja ähvardas meid rusikaga. Siis aga märkas, naeratas ja viskas koormast kolm suurt rohelist kurki.

Tõstsime kurgid üles, pühkisime puhtaks, panime kotti ja läksime lõbusalt oma teed.

Teel jõudsime külakesse, kus elavad need, kes künnavad maad, külvavad põllul vilja, kasvatavad kartuleid, kapsaid, peete ja töötavad viljapuu- ning juurviljaaedades.

Küla taga nägime madalaid rohelisi haudu, kus puhkavad need, kes on oma osa juba kündnud ja külvanud.

Meile juhtus ette välgust purustatud puu.

Sattusime hobustele, kellest igaüks oleks võinud olla kas või Budjonnõi enda oma.

Nägime ka pika musta kuuega pappi. Vaatasime talle järele ja imestasime selle üle, et maailma on veel veidrikke jäänud.

Kuid hiljem, kui taevas tumenes, muutusime rahutuks. Kõikjalt jooksis kokku pilvi. Nad ümbritsesid päikest, püüdsid selle sinni ning katsid täiesti. Päike aga puges kangekaelselt välja küll ühest, küll teisest august. Lõpuks ta pääseski välja ja lõi läretu maa kohal veel palavamalt ja heledamalt särama.

Kaugele selja taha oli jäänud meie puukatusega hall majake.

Ja Marusja oli arvatavasti juba ammu tagasi. Vaatab — ei ole. Otsib — ei leia. Istub ja ootab, rumal!

„Isa," ütles lõpuks väsinud Svetlana. „Istume õige kuskile ja sööme midagi."

Otsisime ja leidsime niisuguse lagendiku, missugune ei juhtu mitte igaühele maa peal ette.

Sahinal paiskusid meie ees kõrvale sarapuu lopsakad oksad. Meie ette kerkis noor hõbekuusk, terav latv taeva poole. Ja erealt kui lipud esimesel mail, ümbritsesid kuuske tuhanded liikumatult seisvad sinised, punased ja lillad lõhnavad lilled.

Isegi linnud ei laulnud selle lagendiku kohal — nii vaikne oli.

Ainult hall vares patsatas lennult oksale, vaatas ringi, nägi, et oli valesse kohta sattunud, kraaksus imestunult: „Karr... karr..." ja lendas otsekohe minema oma räpaste prügiaukude juurde.

„Istu, Svetlana, valva kotti, mina aga lähen ning võtan

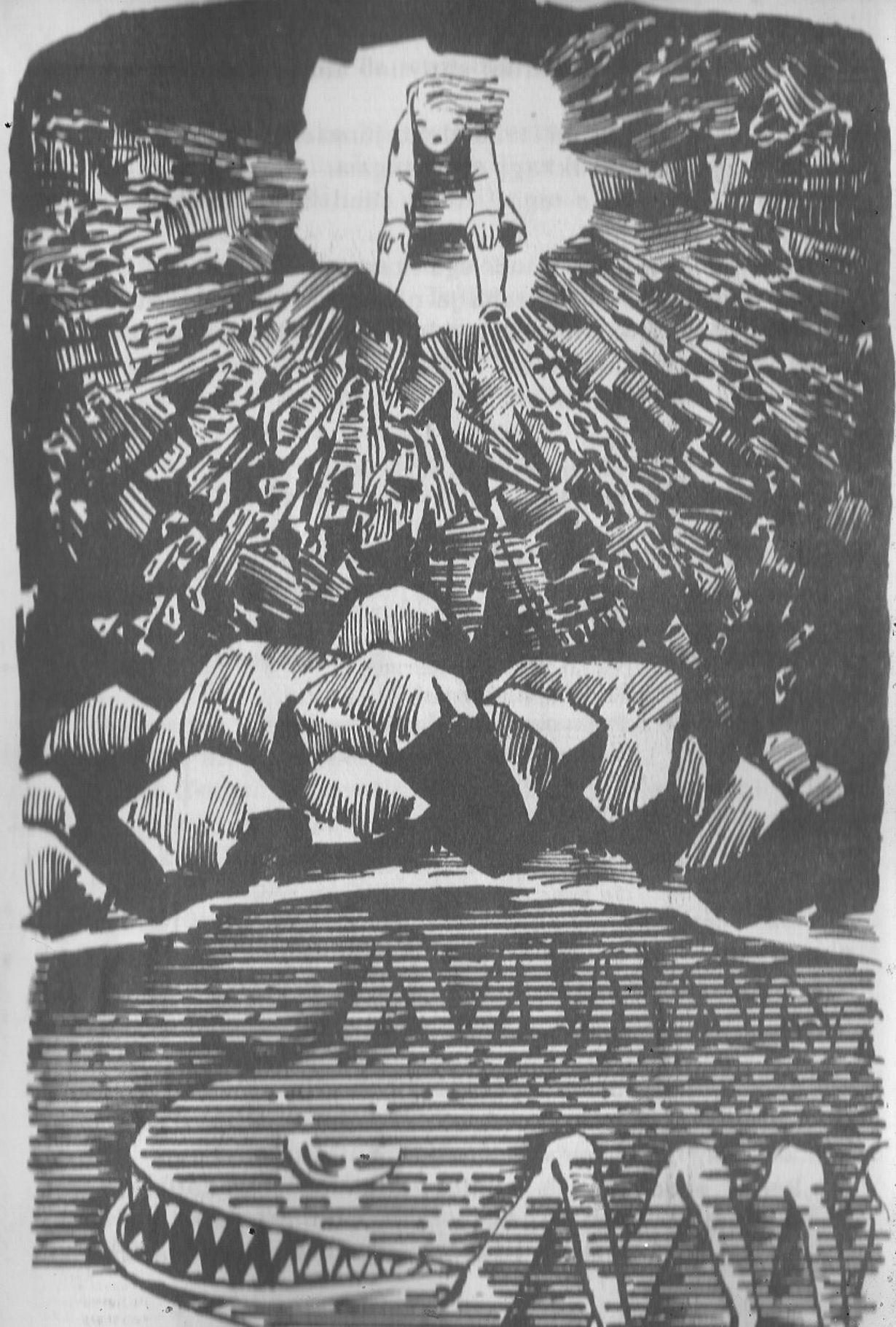

plaskusse vett. Ja ära karda: siin elab ainult üks loom — pikakõrvaline jänes."

„Ma ei karda isegi tuhandeid jäneseid," vastas Svetlana julgelt, „aga sa tule ikkagi ruttu tagasi."

Vesi oli kaugel ja tagasi tulles tundsin ma Svetlana pärast juba muret.

Kuid ta polnud nutnud ega kartma löönud, vaid laulis.

Ma peitsin end põõsa taha ja nägin, kuidas ruugejuukseline paks Svetlana seisis lillede ees, mis talle õlgadeni ulatusid, ja laulis innuga vastluuletatud laulu:

Hei!... Hei!...
Me ei lõhkunud sinist tassi.
Ei!... Ei!...
Väljal liigub Punaarmee.
Kuid me ei roninud porgandiaeda.
Ma ei roninud ja tema ei roninud.
Sanka aga ükskord ronis.
Hei!... Hei!...
Väljal liigub Punaarmee.
(Ta tuli siia linnast.)
Punaarmee on kõige punasem.
Valge armee on kõige valgem.
Tru-ru-ru! Tra-ta-ta!
Need on trummilööjad,
need on lendurid.
Need trummilööjad lendavad lennukeil.
Ja mina, trummilööja, seisan siin.

Kõrged lilled kuulasid seda laulu vaikides ning pidulikult ja noogutasid Svetlanale oma lopsakaid päid.

„Minu juurde, trummilööja!" hüüdsin mina ja lükkasin põõsad kõrvale. „On olemas külm vesi, punased õunad, valge leib ja kollased prääniku d. Hea laulu eest pole millestki kahju."

Svetlana kohmetus veidi. Ta vangutas etteheitvalt pead, pilutas silmi täiesti nagu Marusja ja ütles:

„Peitis enda ära ja kuulas salaja. Häbi, kallis sõber!"

Äkki jäi Svetlana vaikseks ja vajus mõtteisse.

Kui me sõime, laskus oksale hall siisike ja siristas midagi.

See oli julge siisike. Ta istus otse meie vastas, siristas ega lennanud ära.

„See on tuttav siisike," otsustas Svetlana kindlalt. „Ma nägin teda, kui me emaga aias kiikusime. Ema kiigutas mind kõrgele. Viuh!... Viuh!... Ja milleks ta küll meie juurde nii kaugele lendas?"

„Ei! Ei!" vastasin mina otsustavalt. „See on hoopis teine siisike. Sa eksisid, Svetlana. Tollel siisikesel puuduvad sabas suled, mis perenaise ühe silmaga kass ära kiskus. See siin on paksem ja ta ei sirista üldse mitte niisuguse häälega."

„Ei, seesama!" kordas Svetlana kangekaelselt. „Mina tean. Tema lendas meile nii kaugele järele."

„Hei, hei!" laulsin ma nukra bassiga. „Aga meie ei lõhkunud ju sinist tassi. Ja meie otsustasime ju päriseks kaugele ära minna."

Hall siisike siristas vihaselt. Ükski tervest miljonist lillest ei õõtsunud ega noogutanud pead. Ja tusaseks muutunud Svetlana lausus karmilt:

„Sul pole niisugust häält. Ja inimesed nii ei laula. Vaid ainult karud."

Me asusime vaikides teele. Väljusime võsast. Ja minu õnneks sädeles mäe all jahe sinine jõgi.

Ja siis tõstsin ma Svetlana üles. Kui Svetlana nägi liivast kallast ja rohelisi saari, unustas ta kõik maa peal, plaksutas rõõmsalt käsi ja hüüdis:

„Suplema! Suplema! Suplema!"

Et teed lühendada, läksime jõe äärde otse üle niiskete aasade.

Peagi jõudsime soovõsastiku tihedate puhmaste juurde. Tagasi pöörduda me ei tahtnud ja otsustasime kuidagi läbi tungida. Ent mida kaugemale me läksime, seda enam tõmbus soo meie ümber kokku.

Me käisime mööda sood ringi, pöördusime paremale, vasakule, ronisime mööda lirtsuvaid latikesi, hüppasime mättalt mättale. Saime märjaks, määrisime end ära, aga välja ei pääsenud kuidagi.

Kuskil üsna lähedal põõsaste taga liikus ammuv kari, laksutas piitsa karjane ja haukus vihaselt meid haistev koer. Meie

aga ei näinud midagi peale roostese soovee, kõdunenud põõsastiku ja tarnheina.

Vaikseks muutunud Svetlana tedretähnilisele näole ilmus juba ärevus. Üha sagedamini ja sagedamini pöördus ta ning vaatas mulle näkku vaikiva etteheitega: „Mis see siis on, isa? Sina oled suur ja tugev, aga meil on päris halb."

„Seisa siin ja ära liigu paigast!" käskisin mina ja asetasin Svetlana kuivale maalapile.

Keerasin tihnikusse, kuid ka sealpool oli ainult lopsakate soolilledega läbipõimitud roheline vedelik.

Tulin tagasi ja nägin, et Svetlana üldse ei seisnud, vaid uli ettevaatlikult põõsastest kinni hoides mulle vastu.

„Seisa seal, kuhu sind pandi!" ütlesin ma järsult.

Svetlana peatus. Ta silmad hakkasid pilkuma, huuled värisema.

„Mis sa riidled?" küsis ta tasa, väriseva häälega. „Ma olen paljajalu, seal aga on konnad ja ma kardan."

Mul hakkas minu pärast hädasse sattunud Svetlanast väga ahju.

„Säh, võta kepp," hüüdsin ma, „ja peksa neid kõlvatuid konni! Ainult seisa paigal! Kohe pääseme edasi."

Ma keerasin jälle tihnikusse ning vihastasin. Mis see küll on? Kas võib seda räpast sood võrrelda lõputute kõrkjaväljadega Dnepri avarail kallastel või Ahtõrka sünge luhaga, kus me ühagi Wrangeli valget dessanti peksime?

Ronisin mättalt mättale, põõsa juurest põõsa juurde. Üks — võõni veel. Kaks — ja praksus kuivanud haab. Haava järel nadas mudasse kõdunenud palk. Raskelt sulpsatas sinna veel ädanenud känd. Tugi oligi valmis. Veel üks lomp. Ja oligi iv kallas.

Lükkasin pilliroo kõrvale ja sattusin kohkunult üleshüpad kitse ette.

„Ehee-hei! Svetlana!" hõikasin ma. „Kas sa seisad?"

„Eheé-hei!" kostis tihnikust tasa kaeblik peenike hääl. „Ma se-ei-san!"

Jõudsime jõe äärde. Puhastasime end mudast ja kõntsast, millega me üleni koos olime. Loputasime riided puhtaks, ning seni kui need tulisel liival kuivasid, suplesime.

Ja kui me sädelevaid vahuseid veejugasid naerdes üles pritsisime, tormasid kõik kalad hirmuga kõige sügavamasse sügavusse.

Must vurrudega vähk, kelle ma tema veealusest riigist välja ombasin, pööritas oma ümmargusi silmi ja hakkas hirmunult iputama ning lakaga peksma: arvatavasti nägi ta esmakordselt ellist talumatult heledat päikest ja niisugust võimatult punapäist udrukut.

Vihaselt haaras ta Svetlanal sõrmest kinni.

Svetlana viskas vähi kisaga otse hanekarja keskele. Rumalad aksud hanepojad põrkasid laiali.

Eemalt aga tuli ligi vana hall hani. Ta oli maailmas palju ihutavamatki näinud. Ta kallutas pead, vaatas ühe silmaga, nokaga — ja nii sellele vähile lõpp saabuski.

Suplesime, kuivasime, panime end riidesse ja läksime asi.

Ja jälle sattus meie teele kõike: inimesi ja hobuseid, vankreid autosid, ja isegi hall loom siil, kelle me kaasa võtsime. inult peagi torkis ta meie käed puruks ja me lükkasime ta ülma ojasse.

Siil turtsatas ja ujus teisele kaldale. „Vaata tembutajaid!" ötles ta. „Otsi nüüd siit oma urgast."

Lõpuks jõudsime järve äärde.

Siin lõppeski „Koidu" kolhoosi kõige kaugem põld, teisel aldal aga laiusid juba „Punase Koidu" maad.

Siis nägime metsaveerel palkmaja ja taipasime kohe, et siin ab valvuri tütar Valentina ning tema poeg Fjodor.

Lähenesime tarale sellest küljest, kus maja valvasid sõdurina pikad päevalilled.

Aiatrepil seisis Valentina. Ta oli pikakasvuline ja laiaõlgne gu ta valvurist isagi. Helesinise pluusi krae oli avatud. hes käes hoidis ta põrandaharja, teises märga lappi.

„Fjodor!" hüüdis ta karmilt. „Kuhu sa, nurjatu, halli poti anid?"

„Näe seal!" kostis vaarikapõõsaste alt tähtis hääl ja linalakk Fjodor näitas lombile, kus ujus pilbaste ja rohu laadungiga keedupott.

„Kuhu sa, häbitu, sõela peitsid?"

„Näe seal!" vastas Fjodor ikka niisama tähtsalt ja näitas kivi alla vajutatud sõelale, mille all miski end liigutas.

„Oota sa, ataman!... Tuled koju, küll ma sind märja nartsuga silitan," ähvardas Valentina, nägi siis meid ja tõmbas üleskeeratud seelikusaba alla.

„Tervist!" ütlesin mina. „Isa saadab teile terviseid!"

„Aitäh!" vastas Valentina. „Astuge aeda, puhake."

Läksime jalgväravast sisse ja heitsime õunapuu alla pikali.

Paksul pojal Fjodoril oli ainult särk seljas, kuna savised ja märjad püksid lebasid murul.

„Mina söön vaarikaid," teatas Fjodor meile tõsiselt. „Kaks põõsast olen tühjaks söönud ja söön veel."

„Söö aga terviseks," soovisin mina. „Ainult vaata ette, sõber, ära lõhki mine."

Fjodor peatus, toksis endale vastu kõhtu, heitis mulle vihase pilgu, võttis oma püksid ja tatsas maja poole.

Me lebasime kaua vaikides. Mulle näis, et Svetlana oli uinunud. Pöördusin tema poole ja nägin, et ta hoopiski ei maganud, vaid vaatas hinge kinni pidades hõbedast liblikat, kes pikkamisi ta roosa kleidi varrukal roomas.

Äkki kostis võimas kõmisev mürin, õhk lõi värisema ja läikiv lennuk kihutas nagu torm üle vaiksete õunapuulatvade.

Svetlana võpatas, liblikas tõusis lendu, taralt lendas alla kollane kukk, kisades vilksatas üle taeva ehmunud hakk — ja kõik jäi jälle vaikseks.

„Seesama lendur lendas," ütles Svetlana tusaselt, „seesama, kes eile meil käis."

„Miks siis see?" küsisin mina pead tõstes. „Võib-olla oli see hoopis teine."

„Ei, seesama. Ma ise eile kuulsin, kuidas ta emale ütles, et sõidab homme kaugele, ja päriseks. Mina sõin punast tomatit, ja ema vastas talle: „Noh, lõivasti. Õnnelikku reisi.""

„Isa," palus Svetlana, ronides istuma mu kõrvale, „jutusta midagi emast. Noh näiteks, kuidas siis kõik oli, kui mind veel ei olnud."

„Kuidas oli? Väga lihtsalt: enne päev, siis öö, siis jälle päev, veel öö..."

„Ja veel tuhat päeva!" katkestas Svetlana kannatamatult. Noh, jutusta, mis nendel päevadel oli. Ise tead küll, aga eskled..."

„Hüva, jutustan. Sa roni ainult minu pealt murule, muidu on ul raske jutustada. Noh, kuula!"

„Meie Marusja oli siis seitsmeteistkümne aastane. Nende nnakesele tungisid kallale valged, võtsid Marusja isa kinni ja nid ta vangi. Aga ema polnud tal juba ammu ja meie arusja jäi päris üksi."

„Kuidagi kahju hakkab temast," lausus Svetlana vahele ja utas end lähemale. „Noh, jutusta edasi."

„Marusja tõmbas rätiku õlgadele ja jooksis tänavale. Tänal viisid valged sõdurid töölisi vangi. Pursuid olid muidugi lgete üle rõõmsad ja kõikjal nende majades põlesid tuled, ngis muusika. Aga meie Marusjal polnud kuskile minna ega llelegi jutustada oma muresid."

„Kuidagi päris kahju juba," katkestas Svetlana kannatatult. „Isa, sa jutusta rutem punaste tulekust!"

„Marusja läks siis linnast välja, kuu paistis. Tuul vihises. Marusja ees avardus lai stepp."

„Kas huntidega?"

„Ei, ilma huntideta. Kõik olid siis laskmise eest metsadesse genud. Marusja mõtles: „Põgenen läbi stepi Belgorodi linna. al seisab seltsimees Vorošilovi Punaarmee. Räägitakse, et tsimees Vorošilov on väga vapper. Ja kui paluda, siis võiba aitab."

Seda aga rumal Marusja ei teadnud, et Punaarmee ei oota nagi palumist, vaid kihutab ise appi sinna, kuhu on kallale nginud valged. Punaarmee väesalgad liikusid juba Marusja hedal mööda steppi. Iga püss oli laetud viie padruniga, iga ulipilduja kahesaja viiekümnega.

Mina sõitsin siis mööda steppi patrulliga ringi. Äkki vilktas mööda kellegi vari ja kobe — künka taha. „Ahaa!" õtlesin. „Seisa, valge luuraja. Edasi ei lähe sa kuskile." Andsin

obusele kannuseid. Kihutasin künka taha. Vaatan — mis ime see n: ei ole valget luurajat, aga tüdruk seisab kuupaistel. Nägu ole näha, ainult juuksed lehvivad tuules.

Hüppasin hobuselt maha, nagaani aga hoidsin igaks juhuks äes. Astusin ligi ja küsisin: „Kes sa oled ja miks sa südaööl ööda steppi jooksed?"

Pilve tagant tuli välja suur, väga suur kuu. Tüdruk nägi mu apaahal Punaarmee viisnurka, kaelustas mind ja puhkes nutma.

Seal me siis Marusjaga tutvusimegi.

Hommiku eel lõime valged linnast välja. Tegime vanglad hti ja lasksime töölised vabaks.

Päeval lamasin ma haiglas. Rind oli mul pisut läbi lastud. õlg valutas: kui hobuselt maha kukkusin, olin vastu kivi önud.

Eskadroni komandör tuli minu juurde ja ütles:

„Noh, hüvasti, meie läheme valgete järel edasi. Säh, siin on tsimeestelt head tubakat ja paberit kingituseks, lama rahulult ja parane rutem."

Päev möödus. Tervist, õhtu! Rind valutas ja õlg pakitses. südames oli igatsus. Igav on olla üksi ilma seltsimeesteta, ber Svetlana!

Äkki avanes uks ja kiiresti ning käratult astus kikivarvul sse Marusja. Ja ma rõõmustasin siis nii, et isegi hüüatasin.

Marusja tuli lähemale, istus mu kõrvale, asetas oma käe mu üma pea peale ning ütles:

„Ma otsisin sind kogu päeva pärast lahingut. On sul valus, llis?"

Mina aga ütlesin:

„See on tühi asi, et valus, Marusja. Miks sa nii kahvatu oled?"

„Sina maga," vastas Marusja. „Maga rahulikult. Mina jään nu juurde kõikideks päevadeks."

Nii me kohtusime Marusjaga teist korda, ja sellest ajast eäle elame juba alati koos."

„Isa," küsis siis Svetlana erutatult, „ega me tõsiselt kount ära ei läinud? Ta ju armastab meid. Me ainult käime atuke ja läheme jälle tagasi."

„Kust sa tead, et armastab? Võib-olla sind veel armastab, ga mind enam mitte."

„Oi, va-aletad!" raputas Svetlana pead. „Ma ärkasin eile öösel, vaatan, ema oli raamatu kõrvale pannud, sinu poole pöördunud ja vaatas sind kaua."

„Kus mul asi, et vaatas! Ta vaatab ka aknast välja, vaatab kõiki inimesi. Silmad on olemas, ja vaatabki."

„Oh ei!" vaidles Svetlana veendunult vastu. „Kui vaatab aknast, siis ei vaata üldse nii, vaid näe kuidas..."

Svetlana tõmbas peened kulmud kortsu, kallutas pea viltu, surus huuled kokku ja vaatas möödaminevat kukke üksköikselt.

„Aga kui armastatakse, siis vaadatakse teisiti."

Svetlana helesiniseid silmi valgustas otsekui sära, langetatud ripsmed võpatasid ja Marusja armas mõtlik pilk langes mu näole.

„Võrukael!" hüüdsin ma ja tõstsin Svetlana õhku. „Aga kuidas sina mind eile vaatasid, kui tindipoti ümber ajasid?"

„Noh, sa ajasid mu siis ukse taha, ja väljaaetud inimesed vaatavad alati vihaselt."

Meie ei lõhkunud sinist tassi. Selle lõhkus võib-olla Marusja ise kuidagi. Aga meie andestasime talle. Paljugi, kui inimene vahel teisest ilmaaegu halba mõtleb! Kord mõtles Svetlana minust ka. Ja mina mõtlesin Marusjast halba. Ja ma läksin perenaise Valentina juurde, et küsida, kas ta teab meile juhatada lähemat koduteed.

„Praegu sõidab mees jaama," ütles Valentina. „Ta viib teid veski juurde, ja sealt pole enam kaugel."

Aeda tagasi tulles kohtasin trepi juures hämmeldunud Svetlanat.

„Isa," teatas ta salajase sosinaga, „see poeg Fjodor ronis vaarikaist välja ja näppab su kotist prääniku id."

Me läksime õunapuu juurde, kuid kaval poeg Fjodor kadus meid nähes kiiresti taraäärseisse takjaisse.

„Fjodor!" kutsusin ma. „Tule siia, ära karda."

Takjate ladvad hakkasid liikuma, oli ilmne, et Fjodor meist otsustavalt eemaldub.

„Fjodor!" kordasin ma. „Tule siia. Ma annan kõik prääniku d sulle."

Takjad lakkasid liikumast ja peagi kostis tihnikust valju nohisemist.

„Ma seisan siin püksata," kuuldus lõpuks vihane hääl, ja igal pool on nõgesed."

Siis astusin ma läbi takjate nagu hiiglane läbi metsa, sain ätte morni Fjodori ja puistasin ta ette kõik, mis kotti oli ärele jäänud.

Fjodor korjas kiirustamata kõik särgisabasse ja ütlemata egi aitäh hakkas astuma küla teise otsa.

„Ennäe, kui tähtis!" lausus Svetlana halvustavalt. „Võttis üksid ära ja käib nagu härra."

Maja ette sõitis kahehobusevanker, Valentina tuli trepile. „Asuge peale, hobused on head — viivad ruttu kohale."

Jäile ilmus Fjodor. Tal olid nüüd püksid jalas ja kiiresti ammudes tassis turjapidi ilusat kassipoega. Kassipoeg oli niisuguse käitumisega arvatavasti harjunud, sest ta ei rabelnud ega näugunud, vaid ainult keerutas aeglaselt oma kohevat ba.

„Säh!" ütles Fjodor ja andis kassipoja Svetlanale.

„Päriseks?" rõõmustas Svetlana ja vaatas kõheldes minu ole.

„Võtke, võtke, kui vaja," pakkus Valentina. „Meil on seda ara palju. Fjodor. Miks sa prääniku kapsapeenarde vahele eitsid? Ma nägin aknast kõik."

„Kohe lähen ja peidan veel kaugemale," rahustas teda jodor ning tatsas minema, otsekui tähtis pätajalgne karupoeg.

„Täitsa vanaisasse," naeratas Valentina. „Sihuke mürakas. se ainult nelja-aastane."

Sõitsime mööda laia tasast teed. Oli õhtueelne aeg. Meile lid vastu tööst väsinud, kuid lõbusad inimesed.

Garaaži poole mürises kolhoosi veoauto. Põllul hüüdis sõjasun.

Külas kolksatas signaalkell.

Metsa taga vilistas raskekaaluline vedur. Tuut!... Tuut!... örelge, rattad, kiirustage, vagunid, tee on raudne, pikk ja auge.

Õnnelik Svetlana surus pehmet kassipoega tugevasti vastu nda ja laulis vankriraataste mürina saatel niisugust laulu:

Tšiki-tšiki!
Hiired käivad.
Sabad neil taga,
ise väga kurjad.Ronivad kõikjale,
ronivad riiulile.
Trah-tararah!
Ja tass lendab.
Ja kes on süüdi?
Noh, keegi pole süüdi,
vaid hiired
mustadest urgudest,
„Tervist, hiired!
Tulime tagasi.
Ja mida me siis
kaasa tõime?...
See näub,
see hüppab
ja joob tassist piima.
Nüüd kaduge
mustadesse urgudesse,
või ta rebib teid
tükkideks.
Kümneks tükiks,
kahekümneks tükiks,
sajaks miljoniks
näruseks tükiks."

Veski juures hüppasime vankrilt maha.

Oli kuulda, kuidas Paška Bukamaškin, Sanka, Berta ja veel eegi tara taga siisikest mängisid.

„Ära tee sohki!" hüüdis pahane Sanka Bertale. „Enne rääkite minust halba, nüüd aga rikute ise reegleid."

„Keegi rikub seal jälle reegleid," seletas Svetlana, „arvatavasti lähevad uuesti tülli." Ta ohkas ja lisas: „Niisugune on uba mäng!"

Ärevusega lähenesime kodule. Oli jäänud ainult nurga taha äänata ja künkale tõusta.

Äkki vaatasime kohmetult teineteise otsa ja peatusime.

Aukikku tara ega kõrget treppi polnud veel näha, kuid juba aistis meie halli majakese puukatus, millel pöörles lõbusa aminaga meie uhke särav tuuleveski.

„Ema on ise katusel käinud!" kõkkas Svetlana ja tõmbas mind tlasi.

Jõudsime künkale.

Õhtupäikese oranžid kiired valgustasid treppi. Ja sellel seisis meie Marusja punases kleidis, ilma pearätita, paljaste jalgade otsas sandaalid, ning naeratas.

„Naera, naera!" lubas ligijooksnud Svetlana. „Andsime sulle juba niigi andeks."

Ka mina astusin Marusja juurde ja vaatasin talle näkku.

Marusja silmad olid pruunid ja vaatasid hellalt. Näis, et ta oli meid kaua-kaua oodanud. Lõpuks me siis tulime, ja ta oli väga rõõmus.

„Ei," otsustasin ma kindlalt, pildudes saapaninadega sinise tassi kilde eemale. „Need olid ainult õelad hallid hiired. Meie ei lõhkunud. Ja Marusja ei lõhkunud ka midagi."

Ja siis oli õhtu. Ja kuu ning tähed.

Me istusime kaua kolmekesi aias, valminud kirsid pea kohal, ja Marusja jutustas meile, kus ta oli olnud, mida teinud ja mida näinud.

Svetlana jutustus aga oleks vist veninud poole ööni, kui Marusja poleks seda märganud ja teda magama ajanud.

„Nuh, mis?" küsis mult kaval Svetlana, võttes kaasa unise kassipoja. „Kas meil on nüüd halb elu?"

Ka meie tõusime püsti.

Kuldne kuu säras meie aia kohal.

Kauge rong möödus mürinal, tõtates põhja poole.

Oine lendur sumises mööda ja kadus pilvedesse.

Ja elu, seltsimehed... oli täiesti hea!

Nooremale koolieale
Аркадий Петрович Гайдар
ГОЛУБАЯ ЧАШКА
а эстонском языке. Перевод с русского Лайне Соо. Художник-иллюстратор Ю. Пальм.
ллин, изд-во „Эсти раамат". Toimetaja A. Simsel. Kunstiline toimetaja E. Loopere. Tehniline
imetaja M. Suvi. Korrektorid T. Laats ja A. Vissarionova. ИБ № 4905.
aduda antud 23.10.85. Trükkida antud 25.02.86. Formaat 70×100/16. Ofsetpaber nr. 1.
ari: baltika. Ofsettrükk. Trükipoognaid 2,0. Tingtrükipoognaid 2,58. Tingvärvitõmmiseid
40. Arvestuspoognaid 2,06. Trükiarv 35 000. Tellimus nr. 2077. Hind 10 kop., raamatukogu-
itles 40 kop. Kirjastus „Eesti Raamat", 200090, Tallinn, Pärnu mnt. 10. Trükikoda „Oktoober",
200105, Tallinn, Kreutzwaldi 24